

ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Смоловський І. В.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 035 – Філологія*

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний університет імені Ігоря Сікорського»

*Науковий керівник: **Воробйова О. П.***

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний університет імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

Людство завжди прагнуло розвиватися. Закономірним результатом цього процесу є утворення лексичних інновацій, зокрема для номінації щойно створених понять чи об'єктів. Так, за інформацією американської компанії «The Global Language Monitor» кожні 98 хвилин англійська мова поповнюється новим словом. Зрозуміло, що не всі лексеми закріплюються в повсякденному вжитку, деякі з них мають оказіональний характер. Найчастіше, коли йдеться про утворення нових слів, науковці апелюють до терміну **неологізм**, рідше – оказіоналізм. За минулі століття було проведено безліч досліджень у сфері неології, але однозначного визначення цього явища досі немає.

Одні називають неологізмами «новостворені лексеми або ті, що вже існують і набувають нового змісту» [4, с. 140], інші акцентують на їх відповідності до вимог для включення в словники [1, с. 2], але більшість мовознавців зійшлися на думці, що є основною рисою неологізму «час виникнення». Визначити рамки, у яких слово може називатися неологізмом, дуже непросто, адже відчуття новизни має суб'єктивний характер. Саме тому нові лексеми слід розглядати в діахронічній перспективі [3, с. 26] або хоча б у ретроспективі. Однією з основних характеристик, за якою можна відрізнити оказіоналізм від неологізмів є їх функції: з одного боку стійкі лексичні одиниці – неологізми, що слугують для збагачення словникового складу мови, з іншого – оказіоналізми, які мають на меті лиш стилістичне забарвлення тексту,

створені переважно для одноразового використання і належать конкретному автору.

У діяхронії неологізми можна поділити на три історичні категорії: колишні неологізми, сучасні неологізми та щойно створені неологізми. Колишніми неологізмами в англійській мові прийнято вважати слова, які увійшли до її лексику під час панування ранньомодерної мови (Early Modern English). Для тієї епохи на стільки інтенсивне мовне збагачення було неймовірним. Основними джерелами такої експансії слугували дві мови: латина – *agenda* (1623), *data* (1645), *propaganda* (1668) та французька – *elegant, regime* (1475), *civilization* (1656). Проте наголошуємо, що ці слова є неологізмами виключно в діяхронії. В синхронії вони вже давно втратили свою новизну.

Сучасні неологізми – це лексеми, які стали частиною англійського словника в минулому столітті. Це було спричинено бурхливим розвитком мас-медіа та мережі Інтернет. Прикладами таких слів є *blog, e-reader* (1999). На думку С. Таллоч сучасними неологізмами можна вважати «будь-яке лексичне утворення чи нове значення слова, яке стало популярним в англійській мові протягом 80-х та 90-х років». [2, с. 3]. Більшість таких слів кодифіковані в словниках і вже не відчуються новими через повсякденне використання. Щойно створені неологізми/оказіоналізми – це лексичні одиниці, народження яких ми спостерігаємо в реальному часі, наприклад *Covid* та *cancel culture*. Формуються такі неологізми під впливом соціокультурних чи політичних чинників, які наразі важливі людству. Оказіоналізми в наш час набувають особливого значення, адже іноді автори таких слів мають досить сильний інформаційний вплив, що дозволяє їм поширити свої думки. Попри ситуативний характер оказіоналізмів, багаторазове використання може трансформувати їх у неологізми [5, с. 31], а згодом і в узувальні лексичні одиниці. Термін *Ruscism* з'явився в 1995 році під час I Чеченської війни, але набув значного поширення в 2022 році).

Отже, час дійсно є основним чинником, який визначає поняття неологізм. Нова лексика є відносною і прив'язана до періоду, коли слово було створене. Ми можемо досить точно визначити, коли слово виникло і коли його час вже пройшов, але тривалість існування лексеми в ролі неологізму носить суб'єктивний характер, саме тому діяхронічний підхід є критично важливим для дослідження неології.

Література:

1. Algeo J. (Ed.). *Fifty Years Among the New Words*. Cambridge: Cambridge University Press, 1991.

2. Lexical change in present-day English: a corpus based study of the motivation, institutionalization, and productivity of creative neologisms/Roswitha Fischer. – Tübingen: Narr, 1998

3. *Mattiello E. Analogy in Word-formation: A Study of English Neologisms and Occasionalisms. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton, 2017.*

4. Newmark P. A Text Book of Translation. New York: Prentice-Hall International, 1988.

5. Чумак Л. М. Лексичні інновації в англomовному медійному дискурсі початку ХХІ століття: структурний і лінгвопрагматичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2018.